

SU ŽALGIRIU - UŽ LIETUVĄ

Žinoma, gal būna ir išimčių, bet aš manau, kad čia vis dėlto reikalinga branda.

J.SINKEVIČIUS: Mano nuomone, šiais laikais jaunimas tikrai greičiau bėsta, ir aš vis dėlto su tikčiau su nuomone, kad jis galėtų balsuoti ir nuo šešiolikos metų. Valdžia turi būti suinteresuota jaunimu. Juk jaunimas dabar auginsis valdžia - jie patys užaugo ir valdys. Vyresni žmonės turi atsinešę ir kitokį požiūrį - tad tebūnie, tegul jaunimas kyla į valdžią, anksčiau į ją eina ir anksčiau ją renka.

M.KUNDROTAS: Aš matau čia nemažai daugiaprasmiškumą. Viena vertus, prieštaraučiau tiems, kurie mano, kad amžius yra vertybinis kriterijus. Na galbūt tai kažkiek galioja sporte, bet to netaikyti visuomeninei ar politinei veikiai.

Nesutiksiu su tais, kurie sako, kad pagyvenęs žmogus yra daug matęs, patyręs ir daug nuveikęs. Gal iš tikrųjų jis visai nieko nenuveikė, tiesiog sulaukė tokio amžiaus, ir tiek.

Lygiai taip pat nepritariu ir tokiai nuomonei, kad jaunas žmogus būtinau viską mato bliiviau, kad jis turi daugiau konstruktyvios energijos. Jaunimo energija gali būti labai įvairi - ir konstruktyvi, ir destruktivi.

Iš tiesų reikia kalbėti apie kiekvieno individualumą ir šiuo požiūriu baigti diskriminaciją - suteikti tas pačias galimybes ir tam vyresniam žmogui, ir tam jaunesniam dalyviui politikoje, valstybės gyvenime tokiomis pačiomis sąlygomis.

Šiuo klausimu aš teigčiau šiek tiek radikaliau už kolegas, nes manau, kad dabartinis rinkimų cenzas - būtent teisės būti išrinktais cenzas - yra antikonstitucinis. Arba mažų mažiausiai tai yra pačių konstitucinių principų vidinis prieštaravimas. Juk jeigu visateisius Lietuvos Respublikos piliečių tampama nuo aštuoniolikos metų, tai, vadinais, aštuoniolikos metų visateisius pilietis turi visas teises, kaip ir vyresnis pilietis, būti išrinktas Seimo nariu, ir teoriskai - netgi prezidentu.

Tiesą sakant, nelabai tikiu tuo, kad kas nors Lietuvoje rinkt aštuoniolikmetį prezidentus, bet teorinė galimybė pagal Konstitucijoje numatytą principą, jog visateisius piliečių tampama nuo aštuoniolikos metų, turėtų būti užtikrinta. Arba turi būti pateikti rimti argumentai, kodėl to negalima padaryti. Bet kada nustatomas principas ir jis net neargumentuojamas teisiškai, tai atrodo labai keistai.

Kažkodėl pas mus dabar bandoma vaizduoti, kad lytiniam gyvenimui žmogus subręsta jau darželyje ir dėl to darželinukams galima dėstyti apie lytines orientacijas bei aiškinti, kokias orientacijas jie turėtų pasirinkti. Nors tie vaikai dar turėtų žaisti su lėlėmis... Be ne, - išeina taip, kad lytiniam gyvenimui žmogus yra pasirengęs jau darželyje, o štai politiniam ir pilietiniam gyvenimui gali būti subrendęs tik keturiasdešimties. Manau, čia yra diskriminacija ir ją reikėtų panaikinti.

A.BILOTAITĖ: Norėčiau šiek tiek oponuoti. Jeigu mes norėtume šiek tiek sumažinti aktyvios rinkimų teisės cenzą, be abejo, gal tai ir būtų teisinga, bet Lietuvoje aš matau vieną problemą - pas mus dažnai į valdžią patenka atsiktiniai žmonės.

Tarkim, Vokietijoje, kur neseniai teko lankytis, aštuoniolikmetčiai piliečiai gali būti Parlamento nariais,

tačiau eidamas į politiką žmogus ten nuosekliai pereina visas struktūras, visus laiptelius, žingsnis po žingsnio. Ir tai yra labai gerai - žmogus ateina pasirošęs, nes kad ir kiek tu esi ambicingas ir protingas, turi būti ir kompetentingas.

M.KUNDROTAS: Jūs pati ir atsakėte į šią klausimą - paminėjote visus socialinius mechanizmus, kurie egzistuoja tam, kad jaunas žmogus įgautų patirtį ir kompetenciją. Bet ar teisingų cenzų įvedimas yra išeitis?

A.BILOTAITĖ: Manau, kad mes turime padirbti su mūsų visuomene ir politinės kultūros srityje. Mes turime padirbti, kad situacija būtų kitokia. Teisiškai galime labai greitai pakeisti įstatymus, Konstituciją, bet reikia dirbti ir su visuomene.

Rašytojas Šarūnas NAVICKIS: Atstovaučiau tam tokiam naftalininiam jaunimui ir štai čia išgirdau neblogą raginimą - prisiminkime, kokie mes buvome jauni. Aš prisiminiu...

Žinote, tuo metu man neatrodė, kad aš atstovauju laimingiausiai kartai, bet, pasižiūrėjęs iš laiko perspektyvos, manau, kad mūsų kartai, dabartiniams keturiasdešimties ar penkiasdešimties metų žmonėms, labai pasisekė. Kada per Lietuvą ėjo roko maršai, kada kiekvienas iš mūsų turėjo sveikas rankas ir galėjo išlaikyti vėliavos kotą, kėlė į viršų trispalvę ir žodis "Lietuva" mūsų širdyse ir gėle žydėjo, ir liepsna liepsnojo, ir krauju sravo... Taip iš tikrųjų buvo.

Šiandien esu laimingas galėdamas prisiminti, kad prie Seimo mes buvome herojai ir didvyriai, kurie tą Seimą gynė. Įtariu, kad šiandienė jaunimo karta prisimins, kaip jie buvo sušaudyti guminėmis kulkomis. Ar įsivaizduojate skirtumą? Tai yra nelaimė...

Nori nenori, tačiau teks cituoti Vincą Kudirką: "Kol jaunas, o broli, sėk pasėlio grida..."

Nes praėjus daugybei metų, tu apaugi ne tik lašimais, bet ir kreditais, nusivylimu, tinguliu ir kuo tiktai įmanoma apaugti. Atsimenu tą laikotarpį dar prieš Nepriklausomybę, kai buvo daug rašoma ir kalbama apie jaunimo evoliucijos problemas. Na, kad anksčiau vidutinis ūgis buvo metras septyniasdešimt, o dabar - metras aštuoniasdešimt. Žinote, ką mes, tuometis jaunas, tada sakydavome senukams nomenklatūrininkams? Sakydavome, kad mūsų ūgis yra vienintelė sritis, kurios jūs dar negalite apriboti. Nes tas nomenklatūrinis dusinimas buvo toks, kad absoliučiai nebuvo galima nieko padaryti.

O jūs manote, kad dabar yra kitaip? Nieko panašaus. Žiūrėkite, kad tik nebūtų blogiau. Toksai visiems žinomas visuomenės veikėjas - aš kalbu apie Andrių Kubilį - atviru tekstu iš tribūnos sako tokius žodžius, perfrazuoja Churchillį taip, kaip jam reikia. Reiškia, kol žmogus jaunas, jis būna liberalas, o kai jau suauga, tampa konservatorius...

Jūs, Agne, esate Seime ir džiaugėtės, kad jūsų, jaunimo, jau ten yra aštuoni... Bet labai gerai buvo pasakyta, kad diskriminacija pagal amžių jau yra

diskriminacija. Nes žinokite, kad paskui jau vėlu prie darbo - nei sėsi, nei įjausi.

Todėl aš manau, kad tai, ką mano karta galbūt pratingėjo, pramiegojo ar pralošė, jūs galbūt dar galite padaryti. Iš kur imsitės to entuziazmo - vienas Dievas žino. Galbūt čia, šioje vietoje, užgims tas kūdikėlis, kurį mums visiems reikia užauginti?

Apibendrinamas pasakysiu štai ką - kai vyko atgimimas, aš nemanau, kad mes nekenėtume rusų kaip tautos. Iš tiesų mes nekenėtome sovietinės nomenklatūros. Šiandien ta nomenklatūra yra užaugusi, baisi ir ji per visas socialines struktūras toliau augina jus - kad būtumėt panašūs į juos. Man dėl to baisu ir negaliu to nematyti bei apie tai tylėti.

Gediminas JAKAVONIS, ŽALGIRO NACIONALINIO PASIPRIEŠINIMO JUDĖJIMO atsakingasis sekretorius: Aš norėčiau Agnės paklausti tokio dalyko. Štai Lietuvoje gyvenantis žmogus, kuris yra abejingas tautiškumui, lietuvybei, nuvykęs į kokią Airiją, buriasi į bendrą krūvą ir gyvena su lietuviu viename kvartale. Kaip jums atrodo, kodėl?

A.BILOTAITĖ: Matyt, yra tas šauksmas ir pasididžiavimas, kad tu esi lietuvis. Ir jis atsiranda tada, kai tu netenki to, t. y. išvykus, emigravus. Gyvendamas čia, tarp savo tėvų, draugų, aplinkos, tu to neįvertini. Man pačiai yra tekę patirti tą jausmą, kai tu pradėdi didžiulis ir vertinti savo tėvynę.

Ši pati esu už tai, kad tą lietuviškumą reikia skatinti, ir labai didžiujosi savo tradicijomis, istorija, tautiniu kostiumu... Mes pagaliau turime pradėti didžiulis tuo, kad esame lietuviai - ne tik pagyvenę žmonės turi tą daryti, bet ir jaunas. Juk žmogus be savo tradicijų ir praeities - žmogus be ateities.

R.VAIČIULYTĖ: Mes čia ilgai kalbėjome, ką galėtų jaunimas padaryti dėl savo valstybės, ką reikėtų padaryti, bet kadangi jūs esate gana įtakingas jaunimas (bent jau įtakingesnis už tą jaunimą, kuris sėdi salėje), tad klausimas - ką darysite užvėrę šios spaudos konferencijos duris vardan tos Lietuvos?

A.BILOTAITĖ: Aš dėl jaunimo visada stengiuosi ir tai dariau dar net nebūdama Seimo narė. Atėjęs į politiką mano pagrindinis tikslas buvo skatinti jaunimo pilietiškumą, norą domėtis politika ir ateiti į ją.

Dabar mano veikla irgi susijusi su organizuojamais mokymais jaunimui, jaunosios kartos ruošimu politinei karjerai. Taip pat stengiuosi burti jaunimą tiek mūsų partijoje, tiek visame Seime. Tik taip, manau, galime šį tą nuveikti. Ne po vieną, bet kartu.

Aš tikiuosi, kad ir šiandienis mūsų susitikimas bus ne paskutinis - juk vienas žmogus lauke - ne karys.

J.SINKEVIČIUS: Aš taip pat manau, kad mums reikia burtis, o tą galime daryti labai įvairiai - per sportą, bendrus renginius, kultūrą. Reikia tik prisiminti, kokias šventes mes švesdavome, kokias šventes turime. Manau, tie dalykai jaunimą suburtų bendriems darbams.

Parangė Ramunė VAIČIULYTĖ

LIETUVOS OKUPACIJOS DIENORAŠTIS

R.Ozolas: Į SAULĖLYDŽIŲ KRANTĄ

"Žalgiris" toliau spausdina Nepriklausomybės Akto signataro, filosofo Romualdo Ozolo užrašus. Apie mūsų Nepriklausomybę. Apie tautą. Apie jos išlikimą.

2004 03 24. Partijų išgryninimas ir telkiamasis darbu Europos Sąjungos sąlygomis vyksta itin nepalankiomis aplinkybėmis: viena vertus, priekini veržiasi populistų bangos, kita - žmonės dar turi vilčių dėl Europos Sąjungos paramos Lietuvai, todėl dalis jų bus linkę atiduoti balsus už integrotorius, ypač - socdemus. Atsimenant visuotinį nusivylimą partijomis ir - pastaruoju metu - politika apskritai, surinkti darbingas partines komandas turėtų būti apgalvota ir neįvykusi. *Visuomenės žiaurumas begalinis. Bet jį pralenkia Sistemos valstybinis žiaurumas. Žmonės užmušinėja vienas kitą dėl keleto litų, iš keršto, esama jau ir skerdynių iš malonumo. Bet šita apkalta, jeigu ją taip galima vadinti, demonstruoja tokį kolektyvinį, organizuotą žiaurumą, kuris pralenkia stalininį, nes yra žymiai subtilnis ir reikiškis tuo, kad sukuriama tik sąlygos, o žmonės žudosi ir žuva jau savanoriškumo peripetijoje.*

2004 03 28. "Margiris", Varėnos laikraštis: NYKSTAME. Praėjusiais metais mūsų rajone gimė 263 vaikai, susituokė 108 poros. Tačiau mirė 518 žmonių, išsituokė 48 poros.

2004 03 31. Jau dabar skleidžiasi tikrasis ES veidas: perkamąja galia galėsime susilyginti geriausiu atveju po 20-25 metų, maisto prekės brangs du kartus, šiluma du kartus, prekės turės gauti Č ženklą, žmonių išvykimas darbams - tik pagal kvotas, imigrantus turėsime įšleisti, atominę elektrinę uždaryti ir t.t.

2004 04 06. Vakarykščiame "Visuomenės interese" svarstoma, ką reiškia Rolando Pakso laikysena apkaltos metu: neateina į apkaltos posėdį, per televiziją sako kalbas tautai ir pan. Ir pripažįsta, kad ir kalba smigs dalies žmonių širdin, ir laikysena ištiesiškai į rinkimus nukreipta, ir apskritai - kaip kad svarstom, koks gyvenimas bus po Pakso, taip turėtume neatmesiti, kad po Pakso nebūtina bus be Pakso, gali būti, kad ir su Pakso.

Kai kuriuos tai nirtina jau pokalbio metu. Taip jie užsiveda. Kai psichologas pasako, kad geriau, kai žmonės gyvena su viltimi, vienas toks režia, režia komjaunolikiškai kietai: geriau kad be kvailios vilties! Gyventi be vilties - tai merdėti, tai mirti. Mūsų komjaunoliki nesvarbu, kad, praradusi viltį, "antroji Lietuva" kaip pasakė vienas teisininkas, imtų sparčiai merdėti. Jam svarbu, kad tik Paksas netektų rėmėjų, netgi ne tai - kad Pakso tiesiog nebeliktų. Visa kita nesvarbu. Paksas vakar atvirai pasisakė esąs kovotojas prieš sistemą, prieš korumpuotą valstybinį mechanizmą, dargi susitapatindamas su tais žmonėmis, kurie nekenčia to valstybinio

Tėsynis kitame numeryje

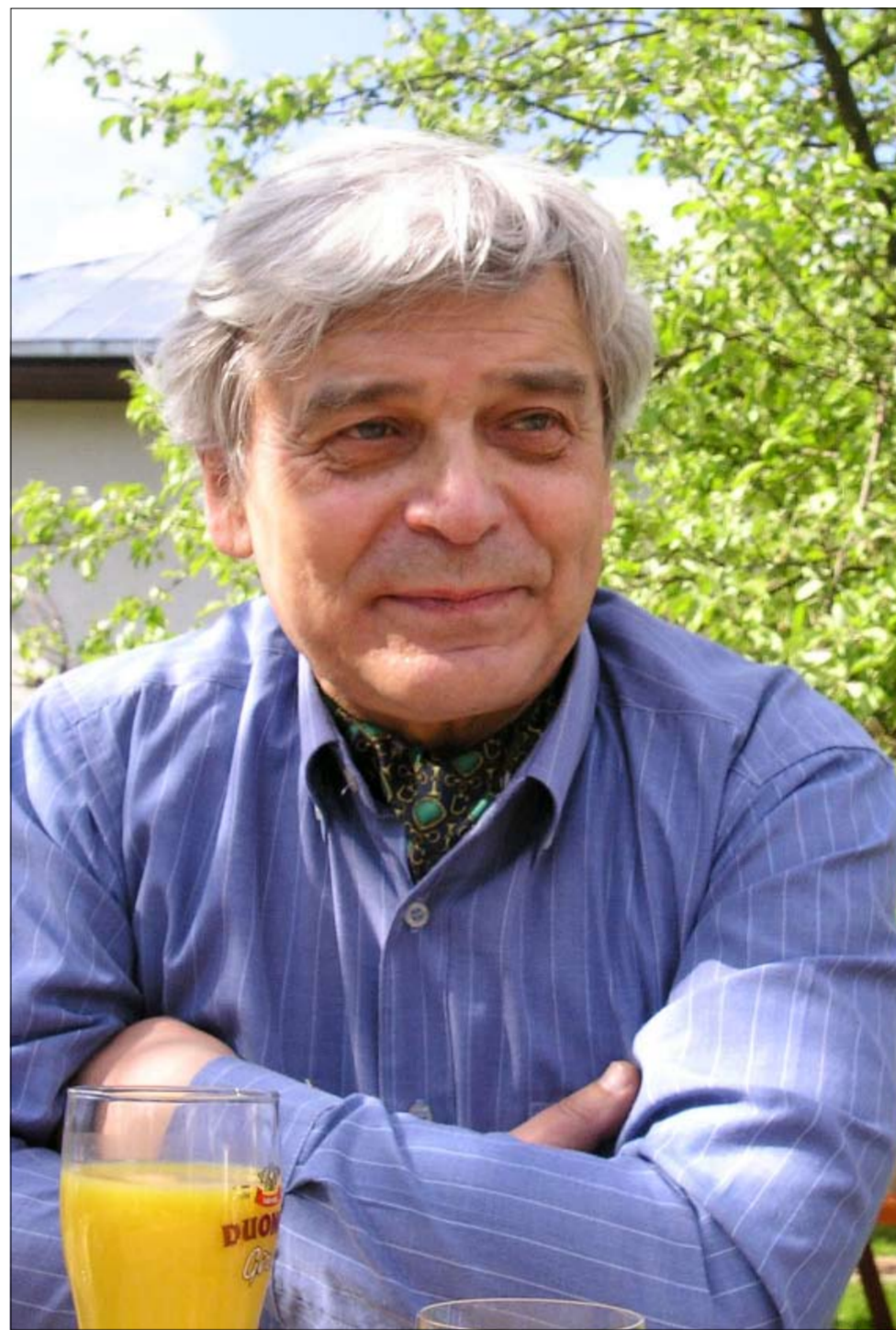

ŽALGIRIS

Nr. 8

SU ŽALGIURIU - UŽ LIETUVĄ!

Specialus dienraščio "Respublika" priedas

Orumo reikia kaip oro

Tada, kai apie valstybę ir apie tai, kas mums visiems skaudu, sutiko pakalbėti "Respublikos" apžvalgininkas, visiems gerai žinomas žurnalistas Ferdinandas Kauzonas, supratau: simpatizuojančiųjų ŽALGIRO NACIONALINIO PASIPRIEŠINIMO JUDĖJIMUI gretos sparčiai auga.

Apie ką mes kalbėjome? Škaitykite toliau: neprasti FKAUZONO atsakymai neprastame interviu, kuriame ŽALGIRO NACIONALINIO PASIPRIEŠINIMO JUDĖJIMO manifestą teiginiai tapo klausimais.

- MŪSŲ Valstybė Europos Sąjungoje (ES) - Europos tautų sąjungos narė, JŲ Valstybė baigia išnykti unitarinės Europos katilė.

- Viskas priklauso ne nuo katilo. Jau kokiam katilė 50 metų virėme. Gal kiek paminkštėjome, išglėbome, bet neišvirėme, neišnykome, neištirpome. Dar šnekame lietuviškai, dar dainuojame lietuviškai. Dar Lietuvos vardo tūkstantmetį švenčiame, dar Europos kultūros sostinė apsimetame. Dar Baltijos tigrų regione šnypščiame. Dar ir dar... Išvirsime, išnyksime tame katilė, jeigu patys norėsime. O tokių norų jau galima ir pamatyti, pajauti, išgirsti. Taip ir prisimeni

Jeseniną: "Kai mažai reikia šitiems barzdyloms, kurių visas gyvenimas - bulvės ir duona..." Tik aš iki šiol maniau, kad Jeseninai apie rusus taip rašė. Pasirodo, apie mus... O juk viskas priklauso ne nuo duonos ar bulvių. Priklauso nuo mūsų dvasios. Net duona ir bulvės nuo jos priklauso. Klausiate, kas yra dvasia? Tai negi jos nematėte. Ir Sąjūdžio metais, ir 1991-ųjų sausį... Mano galva, į bendrą katilą galima atiduoti ir duoną, ir bulvės. Bet dvasią palikime sau.

- MŪSŲ Valstybė būtų sau radusi garbingą vietą tarp pasaulio didžiųjų, JŲ Valstybė atlieka patarnautojo vaidmenį.

- Anksčiau sakydavome: "Būtume kaip Suomija", ar ne?. Tik norėdami būti kaip Suomija turėjome tada, prieš septynis dešimtmečius, ir pasielgti kaip Suomija. Bet jau tada paaukojome savo valstybinį ir tau-

tinį orumą. Na, bent vienas pulkas būtų pasipriešinęs

..Nebūtų reikėję prarasto orumo atkūrinėti 10 metų šaudant vienam į kitą. O dabar traukinys vėlojančio nelaukia. O mes pavėlavome penkiasdešimčia metų. Ir todėl, manau, dar ilgai patarnausime vyresniesiems.

- MŪSŲ Valstybėje būtų neskubama pirmiesiems balsuoti už ES Konstituciją ar Lisabonos sutartį, - ji būtų atiduota visuotiniam referendumui. JŲ Valstybėje balsuojama už bet ką, kad tik būtų įsiteikta šeimnininkams.

- Čia tas pats patarnautojo kompleksas. Nusilenkti, batus nuvalyti... Galų gale ir mažas kažkur nori būti pirmas... Čia gi viskas iš tos pačios "Prarastojo orumo" operos...

- MŪSŲ Valstybėje kariai saugotūs mūsų Tėvynę, JŲ Valstybėje vykdomas

Va šingtono užsakymas.
- O kai krašto apsaugos ministrė paskelbia, kad karininkus paleis atostogų ir tai yra lengviausias kelias pinigėliams taupyti, kas čia yra? Kai krizė, kai tampa imanomi vidaus, o gal net išorės konfliktai?.. Kas čia? Įrodytas, kad mums visai kariuomenė nereikalinga? Ir kieno čia valstybė - JŲ ar MŪSŲ. Manau, kad tai niekieno. Imkite kas nors mus ir valdykite.

- MŪSŲ Valstybėje viešojoje erdvėje vyravau lietuvių kalba, JŲ Valstybėje labiau nei tyrybiniais metais rusų, domiuoja anglų kalba.

- Pakaktų vien tik Gedimino prospektą paskelbti savotišku tautiniu draustiniu: visi užrašai jame - tik lietuviškai! Tik vienoje gatvėje - o visa Europa atsuktų į mus ir nusilenktų: o čia tai bent, o čia tai ori valstybė! Bet mes to nedarysime. Mums labiau patinka batus valyti. Ypač svetimus.

- MŪSŲ Valstybėje vyraujanti jėga būtų vidurinė klasė, JŲ Valstybėje viskas atiduodama monopolistiniams klainams.

- MŪSŲ valstybėje kitaip ir negali būti, nes MŪSŲ tauta ir nenori, kad būtų kitaip. Jai gerai kaip yra. Kožančių į šalį, rankas aukšt tyn ir daryk su manim ką nori...

- MŪSŲ Valstybėje brangus būtų kiekvienas pilietis, JŲ Valstybėje - piliečiai yra pigi darbo jėga, kuri galiausiai priversta emigruoti.

- Išvažiuoti visada lengviau nei grumtis už savo valstybę. Tai tik dar vienas ir valstybinio, ir tautinio orumo praradimo ženklas. Tik šiuo tai ne vien "prarastas", o ir "atimtas orumas". Ir bėga aukščiausio rango profesionalai mokslininkai, menininkai, talentingiausias jaunimas, susidūrę su saviveikliniu valstybės valdymu.

- MŪSŲ Valstybė būtų išsaugojusi laivyną ir jūrinės valstybės statusą, JŲ Valstybėje laivai buvo paversti metalo laužu, išparduoti.

- Mūsų Valstybė būtų išsaugojusi ir žemdirbių valstybės statusą.. Bet daug statusų viena valstybė negali turėti. Ir taip jau turime kultūros sostinės statusą, ir aukščiausios korupcijos statusą, fejerverkų valstybės statusą, savizudžių... Kokių čia dar statusų turime?.. Na, negi norite, kad būtų kiek žmonių, tiek statusų... Kai kurių reikėjo ir atskratyti... Jūrų valstybės taip pat.

- MŪSŲ Valstybės teismais žmonės pasitikėtų, nes jie gintų žmogaus interesus, JŲ Valstybėje teismai gana kliaun interesus.

- Dovanokite, Ramune, bet šioje tezejė nerandu valstybės, kuri būtų MANO. Mano Valstybėje teismai nei klanų, nei žmonių interesų negintų. Nes ir klanų, ir žmonių interesus kartais būna labai keisti... MANO Valstybės teismai gintų TIESĄ. Ir nieko daugiau.

- Ferdinandai, o kokias būtų JŲSŲ PATIES valstybės?Kuo ji skirtųsi nuo JŲ Valstybės?

- Vienas akademikas, mano ketvirtadienio pokalbių herojus, papasakojo tokį atsitikimą. Nepriklausomybės pradžioje jo kolega akademikas E.Vilkas, kuriam ekonomika visada buvo nepalyginti arčiau širdies nei kultūra, grįžo iš kažkoko tarptautinio ekonomistų pasitarimo ir sako: "O jūs žinote, pasirodo, ekonomika aštuoniasdešimčia, o gal net devyniasdešimčia procentų priklauso nuo kultūros..."

Tai kai šią tiesą suvoks mūsų beorė (turiu galvoje orumą) valdžia ir beorė tauta, aš pasijusiu, kad gyvenu SAVO VALSTYBĖJE.

Kalbėjosi Ramunė VAIČIULYTĖ

Kam šiuolaikiniam jaunimui sava valstybė?

Ar šiuolaikinis jaunimas turi savo valstybės viziją ir nori pagal ją kurti savo valstybę? Kam jiems tai reikalinga? Kur slepiasi mūsų šalies jaunų žmonių iniciatyva ir kodėl jie tokie pasyvūs sprendžiant valstybės klausimus? Kas jiems trukdo turėti savo susikurtą valstybę? Ką realiai jaunimas gali dabar padaryti dėl savo ateities ir savo valstybės?

Naujų agentūroje ELTA ŽALGIRIO NACIONALINIO PARIŠPIESINIMO JUDEJIMO su rengtoje spaudos konferencijoje-diskusijoje į šiuos klausimus mėgino atsakyti Seimo narė Agnė BILOTAITĖ, Lietuvos tautinio centro vadovas Marius KUNDROTAS ir jaunųjų žalgiriečių vadovas Justas SINKEVIČIUS.

M.KUNDROTAS: Aš klausčiau kitaip - ar jaunimui šandien sudaromos sąlygos būti visuomeniškai, pilietišškai ir politiškai aktyviam? Yra dvi šio klausimo pusės. Pirmą, galima pastebėti tam tikrą sąlygų ir galimybių jaunimui reikštinę stygių, tačiau, kita vertus, kas jau kas, o jaunimas tas galimybes turi pats ir išsikvoti. Juk iš tiesų baigėsi paternalistinės valstybės laikai, kai visuomenei valstybė ar kas kitas iš viršaus užtikrina galimybes. Jaunimas primumi patys išsikvoti savo erdves, tačiau, be jokios abejonės, tai nebus lengvas uždavinys. Jaunimui dažniausiai labai visko norisi daug ir greitai, bet kai jaunas žmogus susiduria su tam tikru tėvu, seneliu nepasitenkinimu, kai susiduria su priešinimu, "sodinimu", tai dažnai atmuša ūpą.

Bet kito kelio nėra: jaunimui priklauso kurti šiandienos ir ateities Lietuvą, nes kokia jie susikurs Lietuvą, tokioje ir patys gyvens. Šitos kartos nueis, o jaunimas čia liks. Ir tikrai nebus taip, kad šita problema išsprendę daliai jaunų žmonių išvažiuos kur nors į airijas, ispanijas ar papua gvinejas. Tose šalyse problemų yra dar daugiau. Jų darbo rinkos perpildytos, o kultūriniai prieštaravimai artimiausiu metu tik gilės, nes per trumpą laiką ten privažiuo labai daug skirtingo kontingento žmonių, kurių šios valstybės nebeįpajėgia integruoti. Mes daug kalbame apie integraciją per toleranciją, bet iš tikrųjų tiek tolerancija, tiek integracija negali būti be ribų. Tautinės kultūrinės grupės galima integruoti pamažu, per tam tikrą laiką, bet to neišies padaryti su didele mase, kuri atvyko iškart.

Mūsų jaunimas, išvykęs į kitas šalis, daugeliu atveju taip pat bando įsibrauti ten, kur viskas jau yra tiesiog sausakimša, ir, kol dar neveli, reikia primumi visiems, kad Lietuva yra vienintelė mūsų tėvynė, vienintelė vieta, kur mes galime pretenduoti į ilgalaikę ir užtikrintas perspektyvas.

A.BILOTAITĖ: Kadangi esu jauna politikė, norėčiau klausimą, ar jaunimui reikalinga sava valstybė, pakeisti kitu - ar mums reikia jaunų žmonių politikoje? Pastaruoju metu tokios diskusijos vyksta labai dažnai ir man tenka jose dalyvauti. Dažniausias atsakymas -

taip, mums reikia jaunų žmonių, bet nereikia manyti, kad vien jaunimas gali kažką pakeisti. Aš manau - daugelis su manimi sutiks - kad reikalinga pusiausvyra tarp jaunatviško entuziazmo, energijos proveržio, naujų idėjų ir patirties. Žinoma, mane džiugina tai, kad šiandien Seime yra daug jaunų žmonių: iki 30 metų yra net 8 parlamentarai, gana daug parlamentarų yra iki 35-erių ar 40 metų. Tai rodo tam tikrus pokyčius mūsų visuomenėje ir tikriausiai pačių jaunų žmonių požiūrį bei norą aktyviau dalyvauti visuomeninėje veikloje ir politiniame gyvenime.

Kita vertus, mes patys matome, kad tam jaunam žmogui nėra taip paprasta. Iš dalies kaltas paties jaunimo pasyvumas ir abejingumas, iš dalies - jaunimui nėra lengva ateiti į visuomeninę, politinę veiklą. Tad aš manau, kad vyresniosios kartos uždavinys turėtų būti remti kuo daugiau tas jaunimo iniciatyvas. Ne tik finansškai, bet ir morališkai. Dalytis patirtimi, skatinti, motyvuoti.

Šiuo metu Seime jau veikia jaunųjų parlamentarų grupė, kuri, nepriklausomai nuo politinių pažiūrų, turi vieną tikslą - pajudinti, pažadinti jaunus žmones. Pripažinkime, kad jaunoji karta yra užaugusi kitame laikmetyje, turi kitokių požiū-

rių ir vertybes, į viską žvelgia kitaip, tad tas atnaujinimas reikalingas ne tik kokybiškai, bet ir kiekybiškai. Mes šiandien kalbame apie tai, kokios valstybės norime. Taip, mes, jauni žmonės, norime čia turėti galimybes mokytis, gauti kokybišką mokslą, gerą darbą, kurti šeimas, gyventi, realizuoti save ir būti saugūs bei užtikrinti. Bet to norėdami mes turime patys tai sukurti. Negalime tik stebėti viską iš šono, kritikuoti ir skųstis.

Aš labai tikiuosi, kad atsinaujinimas Lietuvoje įvyks - jauni žmonės ateis į politiką ir iš tiesų kurs tą savo valstybę, kokia ji yra jų vizijoje ir kokios mes visi norime.

R.VAIČIULYTĖ: Justai, ar tau reikalinga sava valstybė? **J.SINKEVIČIUS:** Aš pritariu svečių nuomonėms ir klausdamas, kam šiuolaikiniam jaunimui sava valstybė, atsakau - o kam tada žmogui pavardė? Pavardė reikalinga tam, kad žmonės skirtųsi vienas nuo kito, ji paveldima kartu su giminės krauju ir mena seną kartą, kuri tūkstančius metų gyveno ir puoselėjo savo tautos gerovę, papročius ir kultūrą. Žinote, būtų daug paprasčiau žmones sunumeruoti. Kaip Niujorke gatves ar žmones konclageriuose. Bet laisvas žmogus turi gyventi savo valstybėje su savo pavarde ir savo kalba.

Daug metų Lietuvos, tokios kaip valstybės, pasaulio žemėlapyje nebuvo, tačiau mes laikėmės savo teritorijos, papročių, kultūros ir išlikome - dabar esame ir esame žinomi. Kodėl mes to turėtume atsisakyti? Kodėl dabar, kai vyksta globalizacija, mes turime to atsisakyti? Kodėl mūsų turi nelikti? Paradoksu, bet mūsų Lietuvoje dabar egzistuoja daug svetimųbių. Jeigu Lietuvos kunigaikštis Gediminas ant savo žirgo prajotų per mūsų šalį, manau, labai daug ko nebesuprastų - nei žmonių kalbos, nei čia esančių objektų pavadinimų. "Swedbank", "Danske bank", "Maxima"... Juk tai - svetimųbiės.

Pastebiu, kad Lietuvoje yra trys žmonių grupės. Mes, patriotai, kurie nori, kad išliktų Lietuva, nacionalinė valstybė. Kita grupė - tie, kurie noriai priima kitų primestas svetimybes. Trečioji - tie, kurie yra pasyvūs, kurie nieko nedaro, nenrenka valdžios, tačiau mėgsta dejuoti, kad viskas yra negerai. Prisimenu kovo 11-osios eisena, kai jauni žmonės žygiavo skanduodami "Lietuva - lietuviams!" ir už tai buvo tradomai policijos... Tarsi jie nori savo laisvoje šalyje padaryti ką nors blogo... tačiau kodėl aš negaliu skanduoti, kad Lietuva priklauso lietuviams, kad Lietuva priklauso man?..

R.VAIČIULYTĖ: Išgirdome tam tikras vizijas, kokia turėtų būti ta mūsų jaunimo kuriama valstybė, bet štai klausimas - ar yra Lietuvoje dar kam tą valstybę kurti? Juk daug žmonių emigravo, kiti neturi jokio noro vienytis arba yra užsikrėtę pasyvumu. Tad pasakykite man - ar yra kam tą valstybę kurti? **A.BILOTAITĖ:** Taip, įvykusi didžiulė emigracijos banga, kurią didžiąja dalimi sudarė jauni žmonės, - didžiulė problema. Labai gaila, kad jie išvažiuo, kad negalėjo čia užsidirbti, kurti savo ateities, realizuoti savęs ir atsikleisti. Bet aš tikiuosi, kad jie grįš.

Žinoma, nereikia galvoti, kad Lietuvoje nebėliko jaunimo, tik aš norėčiau išskirti tokias dvi takoskyras, kurios egzistuoja Lietuvoje. Tai jaunimas, kuris gyvena didžiuosiuose miestuose, ir tie jauni žmonės, kurie gyvena rajonuose. Man dažnai tenka važiuoti į mažus miestelius ir bendrauti su ten gyvenančiais jaunais žmonėmis. Prispajinsiu - jie mane žavi. Aš pamatau tokius perliukus, kurie nori veikti, yra aktyvūs, bet ne visada turi galimybes tai daryti. Ir ne visada jiems trūksta materialinių dalykų - dažnai trūksta tik dėmesio. Manau, kad, pajudinus šį jaunimą, galima tikėtis labai puikių rezultatų.

R.VAIČIULYTĖ: Mariau, tu visuomeninėje veikloje dirbi ne vienus metus. Galėtum pasidalyti patirtimi, ar labai jau lengva kurti tą savo valstybę? Su kokiais sunkiais susiduria jaunimas, bandydamas parodyti, kokia ta valstybė turėtų būti? **M.KUNDROTAS:** Kai kurias problemas aš jau aptariau, bet galima pasigilinti į tai.

Žinote, gana problematiškas reiškinys yra tas, kad į jaunimą visuomenėje dažnai žiūrima tik kaip į objektą, t.y. kaip į kažką, ką reikia formuoti, kurti, su kuriuo reikia kažkaip tvarkytis. Tačiau jaunimo nenorima priimti kaip subjekto, tam tikros visuomenės grupės, kuri gali turėti savo nuomonę ir ji gali būti svarbi.

Be abejo, aš galiu pasidžiaugti, kad per tuos dvylika metų, kai esu visuomeninėje veikloje, padėtis pasikeitė. Kai aš atėjau į visuomeninę ir politinę veiklą, jaunimas joje buvo visiškai deficitinis. Tai natūralu, nes Sąjūdžio laikai, kai visuomenė, taip pat ir jaunimas, masiškai dalyvavo, jau buvo praėję, o dabartiniai modernizacijos, visuomenės pluralizacijos procesai dar buvo dorai neprasidėję. Visuomeninėje sferoje reikiški tokia siaubinga nomenkla-

tūra, pro kurią prasimušti naujam jaunam žmogui buvo be galo sunku. Jeigu ateidavo jaunas žmogus į visuomeninę, politinę ar kitokią organizaciją, jam dažniausiai būdavo pasakoma, kad jam pirmiausia reikia "išsisėdėti" kokį dešimtį metų, o per tą laiką jis sužinos, ką ir kaip reikia daryti. Maždaug - sulauksi mūsų amžiaus, galbūt tada tavo nuomonė ką nors reikš.

Šiuo metu situacija jau aiškiai yra kita. Mes matome, kaip gausėja jaunimo visuomeninių organizacijų, jaunų žmonių politikoje ir kt. Tai jau yra teigiamos tendencijos. Bet labai svarbu yra tai, kad nebūtų sustota pusiauakelėje ir nebūtų pasiduota nusivylimui, kuris jaunimui yra labai būdingas. Nes kai susiduri su nesėkme - o nesėkmės gyvenimo kelyje yra neišvengiamos kaip ir sėkmės - yra labai lengva nusivilti ir pasakyti: "Ai, gal aš dabar geriau eisiu susikursiu savo gerovę, užimsiu savo laisvalaikį ir savais malonumais, o visa kita palauks".

Deja, kaip matome iš istorijos, laikas nelaukia, ir tai, ką pasėsi šiandien, pjausi rytoj.

R.VAIČIULYTĖ: Ka realiai jaunimas galėtų padaryti dėl savo paties ateities ir savo valstybės? **M.KUNDROTAS:** Jaunimas turėtų kuo aktyviau jungtis į visuomeninius, kultūrinius ir politinius procesus ir šito nebijoti. Šiandien galime pastebėti tam tikrą hedonizmo ir egocentrizmo madą, kuri ateina kartu su žiniasklaida ir popkultūra, todėl labai lengva jaunam žmogui pasakyti, kad štai aš egzistuoju, o visa kita - tai tik mano aplinka. Tarsi aš nesu ko nors didesnio, aukštesnio už save dalis. Šioje vietoje reikia labai rimtai padirbėti, ir padirbėti toms pačioms visuomeninėms organizacijoms.

Be abejo, čia labai sunku rasti vienareikšmišką atsakymą. Viena vertus, atrodo, jaunims žmonėms lengviausia kurti savas organizacijas, t.y. organizacijas, kurios būtų skirtos vien tik jaunimui - ar tai būtų laisvės kovotojai, ar gamtos saugininkai ir pan. Nes tokios organizacijos turi savo interesų ratą ir jiems yra lengviau tuos savo interesus ir idėjas įgyvendinti. Antra vertus, labai lengva pasiekiamą, tad jaunimui, kuris gyvena rajonuose, reikia padėti atrasti visas galimybes. Jie pasyvūs, nes daug ko nežino. Jeigu kas nors pradėtų su jais dirbti, juos būtų galima užsiauginti. Jie tikrai taptų aktyvūs ir dalyvautų visuomeninėje ir politinėje veikloje. Bet reikia pradėti nuo jaunystės, o galui pasakyti ir iš savo patirties, dabar labai trūksta.

M.KUNDROTAS: O kokių būdu būtų galima labiau integruoti jaunimą į šiandien vykstančius politinius procesus? Kokių būdu būtų galima įveikti tą dažnų vyresniųjų vienoje terpeje ir nebebatuoti. Ar jūs čia matote daugiau tam tikrus socialinius aspektus, ar įžiūrite, kad tame yra ir dar tam tikrų ideologinių dalykų? **A.BILOTAITĖ:** Kalbant apie kartų priešpriešą - ji yra natūrali. Ji yra visur. Juk vyresnioji karta,

Aš skeptiškai žiūriu į bet kokius projektus, kurie vykdomi trumpą laiką, tačiau mėgina sutelkti visą visuomenę. Komunistų partija buvo tokia, kuri bandė visą visuomenę sutelkti ir visus integruoti. Bet dabar gyvename ar tik bandomė gyvenė demokratiniėje visuomenėje. Neišvengiamas ir tam tikras pliuralizmas, todėl reikėtų kalbėti ne apie absoliučiai visų integravimą, neišku dėl ko, o apie integravimą vertybiniu, moraliniu, ideologiniu pagrindu. Sakysime, bus labai gražu, jeigu jauniej konservatoriai su senaisiais konservatoriais plės, gilins tą dialogą arba Katalikų bažnyčios hierarchai plėtos dialogą su ateitininkais. Nesu pesimistas - manau, tai po truputį ir vyksta. Tik aišku, visada norėtųsi, kad tai vyktų greičiau, daugiau, ir kiek tie procesai bus galingi, tai jau priklausys nuo mūsų pačių.

A.BILOTAITĖ: Aš savo ruožtu norėčiau netgi palinkėti jaunims žmonėms išdrįsti nebijoti būti aktyviems, parodyti savo iniciatyvą. Aišku, tos drąsos jaunam žmogui labai dažnai pritrūksta, kaip pritrūksta ir pasitikėjimo savimi. Bet pasitikėjimo reikia ir vyresniosios kartos atstovams, kad jie skatintų, remtų jaunus žmones. Juk kartais užtenka tik gero žodžio, ir tai jau būna didelė pastata, vedanti tave į priekį.

R.VAIČIULYTĖ: Justai, ką, tavo nuomone, jaunimas galėtų padaryti dėl savo ateities ir savo valstybės? **J.SINKEVIČIUS:** Taip, visi kalba, kad jaunimas yra pasyvus ir niekur nesireiškia. Aš pritariu kolegės nuomonei, kad jaunus žmones reikia skatinti tai daryti nuo mokyklos, nuo jaunų dienų. Be abejo, tiems, kurie gyvena didmiesčiuose, viskas yra lengviau pasiekiamą, tad jaunimui, kuris gyvena rajonuose, reikia padėti atrasti visas galimybes. Jie pasyvūs, nes daug ko nežino. Jeigu kas nors pradėtų su jais dirbti, juos būtų galima užsiauginti. Jie tikrai taptų aktyvūs ir dalyvautų visuomeninėje ir politinėje veikloje. Bet reikia pradėti nuo jaunystės, o galui pasakyti ir iš savo patirties, dabar labai trūksta.

M.KUNDROTAS: O kokių būdu būtų galima labiau integruoti jaunimą į šiandien vykstančius politinius procesus? Kokių būdu būtų galima įveikti tą dažnų vyresniųjų vienoje terpeje ir nebebatuoti. Ar jūs čia matote daugiau tam tikrus socialinius aspektus, ar įžiūrite, kad tame yra ir dar tam tikrų ideologinių dalykų? **A.BILOTAITĖ:** Kalbant apie kartų priešpriešą - ji yra natūrali. Ji yra visur. Juk vyresnioji karta,

kuri savo darbu išsikovojo tam tikras pozicijas, nenori jų taip lengvai užleisti staiga iš niekur nieko atsiradusiam jaunimui, kuris visko nori čia ir dabar. Reikia viską užsitarnauti savo darbu. Taip paprastai nebūna. Manau, kad dėl to atsiranda tam tikra priešprieša.

Bet, kita vertus, reikia natūraliai žiūrėti į tuos procesus ir skatinti jaunimą, nes jei mes neleisime ateiti naujiesiems žmonėms, idėjoms, tai būsime labai riboti ir uždarai. Atsinaujinimas reikalingas, kad neužsistovėtume tame pačiame vandenyje.

O ką reikėtų daryti? Aš įsivaizduoju, kad būtų galima išnaudoti jaunimą sprendžiant šiandien problemas abiem pusių naudingu pagrindu. Pavyzdžiui, galima kurti ką nors panašaus į alternatyvią Vyrų sąjungą, kurioje pagal atskiras sritis tvarkytųsi jaunimas ir teiktų valdžiai pasiūlymus. Šie abipusiai mainai būtų naudingi tiek valdžiai, tiek jaunimui. Bet suprantama, šie dalykai turi būti realūs, jie neturi likti tik popieriuje. Jie turi veikti. Kad vieni kitiems jaustumėms reikalingi ir naudingi.

J.SINKEVIČIUS: Pritariau šiai minčiai. Aš užaugau tokioje aplinkoje, kurioje kažkas panašaus ir vyko - tarpusavyje bendravo ir idėjomis keitėsi mokyklos taryba, rajono taryba ir apskrities valdžia. Kiekvienas turėjo ir vykdė konkrečius uždavinius. Taip jaunimas jungėsi su valdžia ir ši tiesiog augino jaunimą. **A.BILOTAITĖ:** Matote, bet šiandien egzistuoja daug jauno žmogaus ugdymo problemų. Kokia jūsų nuomonė, kada reikia pradėti ugdyti tą pilietišumą? Kada reikia pradėti pilietišumo pamokas, kurios dabar egzistuoja mokyklose, tačiau yra neefektyvios? Kaip įsikiępti pilietišumą, tautiškumą vaikams? **M.KUNDROTAS:** Manau, kad paankstinus rinkėjų amžių, atsirastų didesnis balsuojančiųjų skaičius, bet tai yra atsakomybės klausimas. Pasakykite man, ar tokio amžiaus žmogus yra subrendęs ir turi savo nuomonę? Ne tėvų, ne pedagogų ir ne draugų, o savo nuomonę. Ar jis sugeba atskirti, kas yra tikra, o kas ne? Manau, kad tam reikalinga branda.

Taip, pilietinis ugdymas yra viena iš tų sričių, kur padėtis, sąlygos, ne gerėja, o toliau tik prastėja. Iš asmeninės patirties ir iš bendrojo fono galėčiau pasakyti, kad problema yra ir tai, jog vaikams mokykloje diegiamos teisės be pareigų. Vaikas jau gali mokytojui pasakyti, kad turi savo teises ir pradžioje jo nerazvėrti. Jau dabar ateina ideologija iš kai kurių kairiųjų

sluoksnių, kad net neigiamos pozicijos pareiškimas vaikui ne tik mokykloje, bet ir šeimoje, nepritarimas jo nuomonei jau yra smurtas. Ir pas mus tam tikros veikėjos bando šį dalyką prastinti...

Tad svarbu šeimos stiprinimas, teisių jungimas su atsakomybe ir tautinės dimensijos gražinimas. Nes pilietiškas be tautiškumo arba kokios nors kitos jungiančios idėjos yra tik tuščiaividurė deklaracija.

Be abejo, mes turime savo kelią. O jis yra toks, kaip ir daugelio Europos valstybių, t.y. tautinė visuomenė, tautinė valstybė. Todėl patriotiškumas, pilietiškas turėtų būti ugdomi lygiagrečiai su tautiškumu arba net per tautiškumą.

J.SINKEVIČIUS: Aš galėčiau pridėti tik tiek, kad problema dar yra ir ta, jog mokyklose, ugdymo įstaigose tas pilietiškas yra labai nesureikšmintas. Tiesiog daugiau dėmesio skiriama istorijai ir visai kitoms dalykams, bet ne tautiškumui. Ne tik nėra specialistų, bet ir esantys dažnai galvoja, kad tai nėra svarbu. Taip tas pilietiškas yra visai pamirštas ir tokios pilietinio ugdymo pamokos yra nuvertinamos - mokiniai nelanko, o ir mokytojai leidžia į jas neateiti. Bet, be jokios abejonės, tai turėtų būti ne papildomas, o privalomas dalykas.

Žurnalistė Virginija VERVEČKAITĖ iš naujienų agentūros ELTA: Kalbame apie jaunimo integraciją į politiką, tad norėčiau paklausti apie amžiaus cenzą. Ką jūs manote - gal reikėtų paankstinti balsavimo teisę ir nuleisti kartelę renkant Seimo narių? **A.BILOTAITĖ:** Girdėjau, kad yra tokių siūlymų, jog reikia jaunimui suteikti galimybę balsuoti rinkimuose nuo šešiolikos metų. Aš nežinau, bet, mano nuomone, tai yra vis dėlto atsakomybė. Taip, paankstinus rinkėjų amžių, atsirastų didesnis balsuojančiųjų skaičius, bet tai yra atsakomybės klausimas. Pasakykite man, ar tokio amžiaus žmogus yra subrendęs ir turi savo nuomonę? Ne tėvų, ne pedagogų ir ne draugų, o savo nuomonę. Ar jis sugeba atskirti, kas yra tikra, o kas ne? Manau, kad tam reikalinga branda.

Taip, pilietinis ugdymas yra viena iš tų sričių, kur padėtis, sąlygos, ne gerėja, o toliau tik prastėja. Iš asmeninės patirties ir iš bendrojo fono galėčiau pasakyti, kad problema yra ir tai, jog vaikams mokykloje diegiamos teisės be pareigų. Vaikas jau gali mokytojui pasakyti, kad turi savo teises ir pradžioje jo nerazvėrti. Jau dabar ateina ideologija iš kai kurių kairiųjų

sluoksnių, kad net neigiamos pozicijos pareiškimas vaikui ne tik mokykloje, bet ir šeimoje, nepritarimas jo nuomonei jau yra smurtas. Ir pas mus tam tikros veikėjos bando šį dalyką prastinti...

Ramunė VAIČIULYTĖ
Žurnalistė

Marius KUNDROTAS
Svečias

Agnė BILOTAITĖ
Svečias

Justas SINKEVIČIUS
Žalgirietis

Saurūnas NAVICKIS
Rašytojas

▶ **Daug jaunų žmonių emigravo, tad pasakykite man - ar yra Lietuvoje kam tą valstybę kurti?**

▶ **Galima pastebėti sąlygų ir galimybių stygių, tačiau juos jaunimas turi pats ir išsikvoti**

▶ **Galima kurti ką nors panašaus į alternatyvią Vyrų sąjungą, kurioje pagal atskiras sritis tvarkytųsi jaunimas ir teiktų valdžiai, tiek jaunimui**

▶ **Klausdamas, kam šiuolaikiniam jaunimui sava valstybė, atsakau - o kam tada žmogui pavardė?**

▶ **Tai, ką mano karta galbūt pratingėjo, pramiegojo ar pralošė, jūs galbūt dar galite padaryti**